

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA--

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
štev. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtna . . . „ 0.75
Posam. šte. „ 0.10

Štev. 49. V LJUBLJANI, dné 8. novembra 1907. Leto II.

Delavska nedelja.

Prihodnjo nedeljo smemo pač imenovati delavsko nedeljo. Sklenilo se je namreč, da se v nedeljo, dne 10. t. m., ob 4. popoldne vrši na Jesenicah v »Delavskem domu« ustanovni shod vseslovenskega delavskega političnega društva, ki ga sklicujeta naša državna poslanca Gostinčar in dr. Krek, ki na shodu tudi poročata.

Pozdravljamo novo društvo. Potrebno je. V naših časih splošne volivne pravice ne smemo pozabiti, da imamo delavci tudi politično moč. Velja zdaj glas delavca pri državnozbornih volitvah ravno toliko, kolikor bogatašev, tvorničarjev ali pa plemenitašev.

S. L. S. dela že več časa na to, da se združi naše ljudstvo v političnih stanovskih zvezah. Po širni Sloveniji se snujejo »Kmečke zveze«. Obrtniki imajo tudi že svojo »Obrambeno zvezo«.

Pravila vseslovenskega delavskega političnega društva so potrjena že precej časa. Ni pa bilo še ugodnega trenutka, da bi se bilo vršilo ustanovno zborovanje.

Priznati moramo, da je v naši delavski organizaciji zadnje čase sem nekoliko stopilo v ozadje politično delovanje. Osredotočuje se delo na delavskem izobraževalnem in pa na

strokovnem polju. Naša stvar pač vsekakor napreduje.

Zdaj so že dobro vkoreninjena naša delavska stanovska društva. Potrebno je pa, da pričnemo tudi odločnejše delovati na političnem polju. Veseli nas sicer politično živahno delovanje drugih stanov, sami pa tudi ne smemo nikakor počivati. Moramo pričeti z živahnim političnim delovanjem prav povsod, kjer živi in se bori za kruh naše slovensko delavstvo.

Ne smemo biti zadovoljni, da se je dosegla splošna volivna pravica za državni zbor. Kje je še naša pravica za deželne zборе, občinske zastope. In ženske, naše sotrpinke, tudi še nimajo političnih pravic.

Koliko se čuje in toži in v svojih želodcih in žepih čutimo posledice draginje. Gledati moramo, da i v politiko zanesemo boj proti draginji. Zahtevati nam je, da se odpravijo vžitinski davki, ki nas najbolj zadenejo.

Pa naše postave, kako so še pomanjkljive. Zopet vzroka dovolj, da ne počivamo glede na politično delo.

Naši nasprotniki tudi politično delujejo vsaj po shodih. Ne zaostanimo za njimi. Bodimo pridnejši, kako so oni.

Zato pa želimo, da naj novo društvo, ki se ustanovi v nedeljo na Jesenicah, uspešno in blagodejno deluje v korist slovenskega delavstva! Delavci, delavke, kdor more, pridi na naš ustanovni shod!

Za tobačno delavstvo.

Podporno društvo delavcev in delavk c. kr. tobačne tovarne v Ljubljani bo imelo v nedeljo, dne 10. listopada, ob 8. uri zjutraj, sv. mašo v cerkvi sv. Jakoba za umrle svoje člane v tekočem letu. Tem potom vljudo prosimo in vabimo naše člane, da se je v obilnem številu udeležijo vsi. Pokažimo s tem, da tudi po smrti so nam še dobro v spominu. Molimo za mir in pokoj njih duš!

Občni zbor »Zveze avstrijskega krščanskega tobačnega delavstva, in sicer tretji, se

vrši 5. in 6. januarja na Dunaju. Spored se še objavi. Glede na odposlanec k občenemu zboru, določa § 11. pravil: Načelnistvo vsake krajevne skupine odpošlje k občenemu zboru za 200 članov po enega delegata. Plačilnice in krajevne skupine, ki imajo manj kakor 200 članov, se po kronovinah združijo in pošljejo za 200 članov po enega delegata. Vsaka kronovina, ki ima kako podružnico ali plačilnico, pa pošlje vedno vsaj enega delegata. Glede na predloge velja: Predlogi na občni zbor se morajo štiri tedne pred občnim zborom vposlati načelnistvu, ki jih mora objaviti dva tedna pred občnim zborom v »Zvezinem« glasilu ali pa na način, ki ga določi občni zbor. Krajevne skupine in plačilnice se opozarjajo na ta določila.

Generažno ravnanje in zahteve »Zveze krščanskega tobačnega delavstva avstrijskega«. Poročali smo že, da je odgovoril »Zvezini« deputaciji glavni ravnatelj tobačne režije, da se leta 1908 izboljšajo plače, a da se napravi le korak, ne pa skok. Majeszyk je odgovorila, da pričakuje tobačno delavstvo uspešno izboljšanje. Glede na ta odgovor piše nemško strokovno glasiló krščanskega tobačnega delavstva, da odgovor glavnega ravnanstva nikakor ne zadovolji delavstva. Storiti, kar je mogoče, je pač sprejemljiv odgovor. Upoštevati se pa mora, da smatrajo na vodilnih mestih marsikaj za nemogoče, kar je po sodbi navadnih smrtnikov lahko izpeljivo. Zahteve tobačnega delavstva niso pretirane. Kar zahteva delavstvo od glavnega ravnanstva, ni nič drugega, kakor to, da se omogoči delavstvu, da se dostojno preživi, to se pravi, da se delavstvu omogoči pri delu varovati tudi zdravje in pa sposobnost za delo. Delavske zahteve glede na izboljšanje plač so le naravna posledica sedanji draginji. Boljše eksistence delavstvo nima zagotovljene, dasi se tudi zdatno izboljšajo plače. Zahteva, da se izboljšajo plače, ima le namen, da se spravijo dohodki in stroški v prejšnje razmerje. Višja plača se ne bo porabila za izboljšanje življenjskih razmer. Pokrila bo zgolj primanjkljaj v delavčevem proračunu. Gotovo zato zahteva za izboljšanje

Ah ata, moj ata!

Slika iz predmestja.

(Konec.)

»Kaj, ti kosmati Hrvat, boš pustil dekle, pa za najino stavo se brigaj! Glej, tu je žganjče, tako-le ga pa sreba tvoj brat kranjski Janez, roglej!«

Hrup v gostilni se mahoma poleže, ko se dvigne z litrom žganja v roki kranjski Janez. Srečo upira oko v pijačo in ponosno dvigne posodo.

»Ata, ah pojdiva no domov, mama so rekli,« pretrga napeto tišino Francka in ustnice se ji krive.

»Tiho, mladi gad!«

In ponosno nastavi kranjski Janez liter na usta in luk-luk teče žganje v grlo. Vedno manj ga je v steklenici, vedno bolj in bolj se nagiba glava nazaj, roka se trese; še pet požirkov, še štirje, samo še trije, dva, zdaj —

Bledi ženi ob oknu je udarjalo srce ob vsakem požirku, ki je videla, da ga je vliel njen mož vase. Grizla si je suhe ustnice in toliko, da ni razbila okna in zakričala na ljudi, ki so z začudenjem in zaničevanjem gledali njenega moža, češ: »Glejte, pošteni ljudje božji, golca

in lempá kakor krava!« Zagrizla bi jim v zadovoljno lice zobe, nabrušene z gladom, zasedila bi jim v tolsto brado prte, vsled bede podobne krempljem, nataknila bi jim siloma Franckino raztrgano suknjo in očitala z glasom, ki bi jim bobnel v ušesih kot angelska trobenta na sodni dan: »Vi ste krivi tega, samo vi, farizeji, ki ste pri zavesti, pa si pustite s tem žgačkati za ušesi, pa ne on, ki ne vé kaj dela!«

Od razbrujenja se je tresla žena in je pozabila na mraz, ko je gledala, kako nagiblje mož glavo, vlija v sé zadnje požirke. Samo še trije, dva, zdaj — posinela, zabuhla glava se nagne sunkoma in kot zmagovalac je zropotal vznag na tla kranjski Janez, prazni liter se je razbil na drobne kose.

Čuvstvo žalosti, sramote in ponižanja je stisnilo ženi srce. Drhteč vzklik ljubezni in skrbi za moža se ji je iztrgal iz ust. Zbežala je proti veži pogledat, kaj je z možem, toda od zadaj jo je zgrabila za ramo trda pest. Prestrašena se je ozrla in zagledala redarja. Že dolgo je bil stal za njo ter jo opazoval, ko je zamišljeno gledala skozi okno. Za redarjem pa so se bila nastavila v polkrogu radovedna

zijala ter pričakovala zanimivega presenečenja. In redar se je hotel po dolgem času zopet proslaviti vpričo toliko ljudstva, pa je izdrl zarjavelo sabljo in zarohnel nad zbegano ženo:

»Aha, ali smo presenetili lisico ravno na pragu v kurnik. Kaj pa vohunarite tod okrog? Se že poznamo s takole gospodo, ki ne seje in ne žanje, pa vendar spravlja. Ora ladro, kaj se pa še obotavlja, kar z menoj, prosim, v vizite! Tam se že zgovorimo, kdo drži vrečo in kdo noter meče.«

S povešeno glavo je šla žena pred redarjem, za njo so se pa prerivali radovedneži. Iz gostilne je prijekala Francka. Molče se je prijelama maminega krila. Izpodtikala se je ob svojih velikih čevljih, oči so ji zalivale solze, da ni videla stopinje pred seboj . . .

Začelo se je mračiti. Zapoznel kmet je sedel na sani ter zavihal ovratnik čez ušesa in sani so odcingljale ob globoko zajedenem tiru. Iz gostilne »Pri razbitem vrču« je donel zamolkel glas, kakor bi brenčal čmrl v praznem panju, vmes je pa javkal krčmar Vrček.

Po ulici sta počasi prigazili mimo mama in Francka, lučaj za njima se je pa plazil ob

plače ni pretirana. Seveda bi veljalo izboljšanje nekaj milijonov. A sredstva so državi na razpolago. Manjka le dobre volje in pa potrebne razsodnosti na merodajnem mestu. Glede na ta odgovor je storila »Zveza« vse, da se vresničijo zahteve tobačnega delavstva. Interpelacijo v tej zadevi je vložil tudi poslanec Kunschak.

Ureditev penzij. Minuli teden se je mudil glavni ravnatelj tobačne režije v Lincu. Zaslíšaval je tudi delavstvo. Glavnega ravnatelja so prosile prejemalke tudi za izboljšanje penzij. Generalni ravnatelj je odgovoril, da so sedanja določila glede na penzije le začasna in da se penzije ob novem letu uredi na novo in sicer primerno zaslužku.

Celovec. Socialni demokrati na lov u. V soboto dne 5. oktobra je sklicala socialno-demokratska krajevna skupina shod. Mrzlično so agitirali socialni demokrati za udeležbo. A shod je izpadel jako klaverno. Niti toliko sodruginj ni bilo navzočih, da bi bili sklepčni glede na nameravano zvišanje prispevkov, dasi so povabili na shod tudi kršč. tobačno delavstvo, ki se pa shoda ni udeležilo, ker že tako ve in pozna socialno-demokratske laži. In res. Ni se varalo krščansko tobačno delavstvo. Namesto, da bi bili govorili rdeči govorniki stvarno, so zgolj psovali nenavzoče krščansko delavstvo. Da se zabavlja po vseh predpisih, so poklicali celovski sodrugi na pomoč znanega dunajskega Pattermanna, ki je govoril kakor kak glumač, ne pa kakor govore govorniki. Poznalo se mu je, da ga tišči krščansko delavstvo v želodcu, kateremu je odrekal vsak nastop za koristi tobačnega delavstva. Patermann je navedel nekaj takozvanih socialno-demokratskih uspehov, seveda previdno je pa zamolčal uspehe krščanske tobačne organizacije. Gotovo se je bal, da ne izvejo zanje njegove rdeče poslušalke, ki bi mu ušle, ko bi revice znale, kako da jih farbajo rdeči judovski podrepaniki. Maloštevilna udeležba na tem shodu dokazuje, da se jasni tudi v celovski tobačni tvornici. Prav tako. Upamo, da sčasoma i v celovski tobačni tvornici pomedejo s stranko rdečih ljudskih sleparjev in delavskih izdajalcev.

Dve novi plačilnici »Zveze avstrijskega tobačnega delavstva« sta se ustanovili, in sicer ena v Fürstenfeldu na Štajerskem, druga pa v Saccu na južnem Tirolskem. Napredujemo. Veselo znamenje.

Družinski večer priredi v nedeljo, 25. t. m. krajevna skupina »Zveze avstrijskega tobačnega delavstva« v Lincu.

Za predpustno veselico našega »Podpornega društva« V Ljubljani se že zdaj delavstvo pripravlja. Prav tako. Izborno pripravite za vaš večer in postavite se tako, kakor se spodobi najstarejšemu in najmočnejšemu krajevnemu društvu tobačnega delavstva v Avstriji.

Prometna zveza.

Rdečim izdajalcem po boju!

Končan je boj pasivnega odpora. Zdaj pa iztezajo rdeči izdajalci svoja umazana usta in trobijo pa lažejo in mečejo ljudem pesek v oči, kaj da so vse storiti hoteli za železničarje. Socialni demokratje so pa zahrbtno napadli

oglu hiše kot senca redar. Jezilo ga je, da je trajal njunin obisk tako kratko, zato ju je hotel na vsak način zalotiti pri tatvini. Ko je žena začula glas iz krčme, je porukala Francka za suknjico ter obstala. Deklica je oprostila roke, ki jih je bila navzkriž potisnila v široke rokave, pa je začela greti z njimi premrzli nosek.

Nista dolgo čakali pred vežo. Sobne duri so se hrupoma odprle in krčmar Vrček je jezno zahropel: »Zastonj pri meni nihče nima stano- vanja! Še lastni pljunek zamažem pod mizo, če imam preveč sline. Pošten gospodar ima rad v svoji hiši mir, mizni gostje pa ravnatako. Hola, na noge . . . sapra . . . Saj nisem pestu- nja, ti pa tudi ne dete, da bi te na rokah nosil. Če ne moreš hoditi, pa steci po kimpeš, da se pelješ z njim domov! Svojih nog ti to pot ne morem posoditi, ker mi je zaloga pošla. Srečno torej, priporočite me milostni!«

Krčmar Vrček se je veselo zasmel, na cesto je pa zakobatil kranjski Janez. Padel bi bil ter pomeril dolgega moža v mehkega sne- gu, da ga ni prestregla blede žena.

»Ah, Janez, vendar si prišel. Glej, mračí se žel!«

železničarje, da, izdali in prodali so jih. Ko je poslanec Buřival stavil v državnem zboru za železničarje važni predlog, je izjavil socialno- demokratski glavar dr. Ellenbogen, da hoče glasovati s svojo stranko proti predlogu. Taki prijatelji železničarjev so socialni demokrati. In Tomschik si je upal psovati železničarje z nerazsodno maso. Menda je storil to zato, ker so molčali sodrugi takrat, ko si je zaračunal ob udeležbi železničarskega shoda v Curihu 534 goldinarjev in je postavil v račun celo dve sraji- ci, ki si jih je kupil. Dejstvo ostane pribito: Ko bi bili železničarji na vseh progah nastopili z odporom, bi bile izpolnjene zahteve v 48 urah. Izdajalski socialni demokrati so to preprečili in tako so bili železničarji v boju prisiljeni, da so se dolgo časa borili za upravičene svoje zahte- ve. Pečat izdajalstva ostane pritisnjen rdečim socialno-demokratskim voditeljem.

Voditeljem krajevnih skupin in plačilnic. Oktobra so umrli: Martin Fras, Maribor; Ana Toth, Bosna, Brod; Barbara Aufinger, Beljak; Anton Mayr, Blindenmarkt; Hugon Strobl, Na- gy-Kanicza; Marija Zauzerl, Lambach; Marija Bärnthaler, Ljubno; Julijana Millonig, Št. Vid ob Glini; Aleksandra Löb, Dunaj; Karol Lich- me, Inomost. Za deset smrtnih slučajev po pet vinarjev, se naj kasira od vsakega člana toraj 50 vinarjev.

Shodi »Prometne zveze«. Dne 21. septem- bra je zborovala »Prometna zveza« v Ino- mostu. Shod je priredila krajevna skupina I. južna železnica. V Altrang Puchheimu je bil shod »P. Z.« 22. septembra. Shod »P. Z.« je bil 29. septembra v Riedu. V Wiltenu Inomostu so imeli shod naši organizirani železničarji 4. ok- tobra. Dne 6. oktobra je zborovala »P. Z.« v Neumarkt Kallheimu. V St. Valentinu je bil shod »P. Z.« 6. oktobra. Dne 13. oktobra je zborovala »P. Z.« v Klein Reiflingu. V Gais- bachu je zborovala »P. Z.« 13. oktobra. Dne 13. oktobra je zborovala »P. Z.« v Freistaatu. »P. Z.« je priredila zborovanje 13. oktobra v Altenmarktu. V Haagu je bilo zborovanje »P. Z.« 20. oktobra, v Stendorfu 27. oktobra, v Moravski Ostravi 3. oktobra, v Knittelfeldu 26. oktobra, v Kirchdorfu 6. oktobra in v Gmun- denu 13. oktobra.

Škandal v Derventu, Bosna. Delavci po postajah so pač veliki reveži. Sužnjem starega veka se je godilo mnogokrat bolje, kakor se pa godi zdaj dninarjem na bosanskih železnicah. Ne bi človek verjel, kako surovo, brezsrčno in nasilno postopajo proti posameznim delavcem. Vse morajo v Derventu delati delavci. V na- vadnih razmerah se mora popolnoma pripraviti 18, v nenavadnih razmerah pa 24 lokomotiv. Izkladati se mora premog, oskrbeti se morajo premikalnice, nakladati in izkladati se mora blago, mazati premikalnice in čistiti svetilke. Kratko: Isti delavci delajo dela na postaji, v skladišču in v premogovi zalogi. Razume se, da nima delavec niti pet minut prostega časa podnevi. In ponočno delo! Postajnačelnik za- grozi vsakemu delavcu z dvekronsko globo, če niso do jutra izpraznjeni desettonski premo- govi vozovi, ki pridejo zvečer. Gorje mu, ki popolnoma do pičice ne izpolni strogih povelj. In vsa ta dela morata opraviti dva moža z ogromno dnevno plačo dveh kron. Če to ni bar- barsko, ne vem, kaj da je še barbarsko! Če pa ima delavec slučajno službe prost dan, se

Kot otroka ga je prišla za roko, Francka pa za rob suknje. Toda mož je otepál z rokam! okrog sebe, da mu je klobuk uhajal na levo uho, pogledal je debelo svojo ženo in otroka.

»Kaj . . . mene na cesto, Vrček . . . ro- komavh, pijavka . . . ki sem zmagal! Na-a-ak!«

In široko je zastavil noge ter se uprl. Za- mahnil je in udaril Francko na glavo, da je za- stokala: »Ata, oh moj ata!« Krepkeje je poteg- nila za suknjo. Žena je povescila glavo. Tako sta ga vlekli, on se je pa vpíral in široko za- stavljal noge. Deklica je krčevito vlekla za suknjo, nagnila se je naprej ter stokala: »Ah ata, moj ata.« Prišli so mimo branjevca. Iz- tegnil je glavo izza vrat, rekoč:

»Glej no svojat gosposko, v delavnik le- nuhari po beznicah, v petek pa pride beračit. Da bi jih!«

Ni povescil pijanec glave, ženi se je nagnila prav do prsi. Francka se je nagnila še bolj na- prej in zaihtela: »Ata, ah moj ata!«

Celo noč je naletaval sneg, toda globokih sledov pred krčmo ni mogel zamesti.

mora popoldne javiti v službo. Za to pa ne dobi niti vinarja. Zastonj mora ob službe prostih po- poldnevih izkladati premog. Slug pri blokíh ni. Ta posel morajo izvrševati delavci. Ne smemo se zato čuditi, da tako izmozgani delavec pre- zre in pozabi predstaviti premikalnico. Gorje mu, če se mu kaj pripeti. Čaka ga občutna ka- zen. In stalno nameščenje! Ko delaš 10 do 12 let in če po natančni preiskavi izjavi zdravnik, da si sposoben za železničarsko službo, potem si nastavljen s kako malenkostjo. Če pa nimaš sreče, ošiviš pri delu in vržejo te na cesto, da lahko beračiš. Promet je vedno večji. V Av- striji imajo najbornejše železniške družbe de- lavce na postaji, v skladišču, za premog, bloke- ne čuvaje itd., samo na bosansko-hercegovskih železnicah tega ni. Menda sta okupacijski de- želi res za to, da se uvajajo suženjske navade brez človeških pravic. A ne postopajo nečuvno le z delavci. Do skrajnosti izkoriščajo tudi že- lezničarje, poduradnike in uradnike. Nečuvna umazanost je običajna pri nas. Dervenski po- stajenačelnik Brebetin ima kamenitno srce. Ne čuje upravičenih pritožb. Le s strankami je včasih priazen, kadar pričakuje, da bo kaj padlo. Načelniku se godi prav dobro. Samoob- sebi je umevno, da ne privoščí tudi definitivno nastavljenim železničarjem po 24-urni službi 12-urnega počitka.

Z lastnimi močmi.

S. K. S. Z.

Prihodnji torek, dne 12. t. m., predava v veliki dvorani »Slovenske krščansko-socialne zveze« g. dr. Aleš Ušeničnik. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. Vsi k predavanju!

Zagorje ob Savi. Nanovo ustanovljeno društvo premogarjev je spravilo naše nasprot- ne tovariše v zadrego. Poslužujejo se vsako- vrstnih sredstev, laži, obrekovanja in natolce- vanja, da bi odvrnili delavce od započetega dela. Toda, naj pomislijo, dragi zaslepljeni to- variši, da so to možje, ki znajo sami misliti! Ki ne pustijo vsužniti svojega duha, kakor ga je njim vsužnil znani brezdelni pritepenec Čo- bal. Nemaramo vas blatiti in grditi, ker dobro vemo, da boste v teku let še vsi naši najboljši prijatelji. V spomin hočemo vam poklicati le oni usodepolni čas, ko je Ribič za socialno- demokratično premoženje pil in breskrbno zi- vel, dokler ga niso odslovili. Žalostno je pa to, da ga niste odslovili vi, ampak židovske pijav- ke, katerim ni hotel pošiljati vaših trdo prislu- ženih mesečnih doneskov. To pa je dokaz, da ste bili neprevidni in z žalostjo moramo potr- diti, da ste neprevidni še danes. Človek, ki je vsužnil vašega duha, prinesel je vso hišno opravo in vse posteljno perilo v ruti, je danes nad vami gospod. Dragi tovariši! Ali se niste tudi vi trudili z vsemi svojimi močmi, da bi osrečili sebe in svojo družino? Pa ste na ravno tistem stališču, če ne še na slabšem, kakor ste bili takrat. Kaj pa morete pričakovati od so- demokratskega društva, ko gre denar v nena- sitne žepe židovske, pod imenom avstrijska unija? Tam odločujejo in razpolagajo z vašim premoženjem drugi. Zopet dokaz vaše nepre- vidnosti. Tako trdo prisluženi denar, pa si ne upate sami gospodariti. Temveč ga daste v tuje roke, kakor mali, neizkušeni otrok, ki ga mora še enkrat prositi dotičnega, ki mu ga je izročil, da mu ga dá nazaj. Mi pa smo si sami osnovali društvo našemu stanu primerno, sami poslali pravila v potrjenje. Pa tudi sami naložili denar v hranilnico. In reči moramo, da društvo, ki se je šele ustanovilo, ima denar naložen. Kje pa imate vi kaj podobnega? Zato kličemo da- nes vsem našim tovarišem, katerih ne vodi sa- mo slepa strast sovraštva do bližnjega, da se združijo z nami in pristopijo v naš tabor.

D. M. Polje. Mnogo je bilo pred štirimi leti pri nas ljudi, ki so dejali, čemu nam bo dru- štvni dom, saj ga ni potreba. Danes podamo kratek pregled o notranjem življenju tega dru- štvnega doma, da bodo čitatelji prav lahko iz- prevedili iz teh vrstic, kako napačno da so me- nili oni, ki so nam odrekli društveni dom. Dne 20. oktobra t. l. je bila seja, pri kateri se je do- ločil sledeči red za poučevanje: V ponedeljek od pol 8. do 9. ure je pouk v pevskih notah kakor tudi za godbo. V torek od 7. do 9. ure se poučujejo dekleta v šivanju pod spretnim vod- stom učiteljice Marije Dejak, ki je dobro iz- učena šivilja. Društvo si je nabavilo najmoder- nejši stroj ter daje svojim članicam brezplačen pouk. V torek je tudi vaja telovadnega odseka in sicer od 8. do pol 10. ure. V sredo je petje za moški zbor. Od pol 8. do 8. ure je pouk v

notah, od 8. do 9. ure je pa petje. V sredo od 9. do 10. ure je tudi vaja za vaditelje telovadnega odseka. V četrtek od 7. do 9. ure je pouk v šivanju, od 8. do pol 10. ure je pa telovadba. V petek je cerkveno petje ter mešan zbor od pol 8. do 9. ure. Sobota ostane prosta, a kljub temu jo porabi g. učitelj Hlebec za pouk v petju za deklice, ki so nehale obiskovati šolo. Ravno tako je prosta soba v nedeljo od 8. do pol 10. ure za pouk pri dečkih, ki ne obiskujejo več šole. Od 8. do pol 10. dopoldne pa se vrši v nedeljo tudi telovadba. Popoldne od pol 4. do 5. je cerkveno petje, poleg tega pa tudi narodno petje moškega zbora. Ako ni kake veselice ali predavanja, se popoldne tudi telovadi. Če bravec te vrstice pazno prebere, izprevidi gotovo, da se to izobraževalno društvo v resnici trudi za to, da stori vse potrebno, kar je mogoče storiti za izobrazbo in omiko ljudstva. Žalibog, da nam nedostaja prostora, kar je bravec že sam izprevidel, da je vse prenapolnjeno. Goreča in tudi prekoristna želja je, da se vpelje kuhinjski pouk, zlasti za tovarniška dekleta, da bi dobile brezplačen pouk o kuhi. Toda pri vsej dobri volji se vsled premajhnih prostorov to ne more izvršiti za sedaj. Bog daj mnogo dobrotnikov, ki bi pripomogli do večjih prostorov. So sicer ljudje, katerih dolžnost bi bila, podpirati dobro stvar. Na tem mestu jih ne imenujemo za enkrat. Sicer pa naj vsak, ki se zaveda časa, vidi tudi njegove potrebe. Sklepamo z željo, naj se člani čvrsto poprimejo ter z agitacijo še bolj povzdignejo društveno življenje. Naj bi ne bilo hiše v župniji, ki bi ne bila vpisana v društvo, če že ne cela, pa vsaj po eni osebi.

Krščanskim strokovnim društvom avstrijskim.

Državna strokovna komisija sklicuje na nedeljo, 17. novembra t. l., ob 9. dopoldne prvo strokovno konferenco na Dunaj. Začasni spored se določi sledeče: 1. Načela krščanskega strokovnega gibanja v Avstriji; 2. Poročilo o stanju krščanskih strokovnih društev v Avstriji; 3. Bodoče dolžnosti krščanskih strokovnih društev avstrijskih. Tovariši! Neprestano napredovanje našega gibanja zahteva, da se razgovorimo o nadaljnjem našem delu. Ker nas čaka veliko dela, potrebujemo nujno agitacijo, da se ne razcepijo moči, marveč da se združijo in uveljavijo. Končno je pa tudi nujno potrebno, da pregledamo dovršeno delo. Ne dvomimo, da razvidijo tisočeri delavci, da nam je resno za stvar. Povabimo zato vse naše organizacije, da se številno udeležijo shoda. Za 500 članov se odpošlje en odposlanec, za vsakih nadaljnjih 500 tudi po en odposlanec. Po enega odposlanca se pošlje tudi za dežele. Uredniki strokovnih listov in pa tajniki organizacij imajo pri konferenci po en glas. Osrednje organizacije se nujno pozivljajo, da pazijo pri odpošiljanju delegatov po številu članov na to, da se določijo delegati po posameznih kronovinah. Število delegatov se mora naznaniti do 10. novembra 1907 in se morajo do takrat doposlati tudi predlogi.

Kolegialni pozdrav!

Državna strokovna komisija.

Med brati in sestrami.

Javornik. Povodom praznovanja mojega 40-letnega službovanja pri slavni »Kranjski industrijski družbi«, bil sem obdarovan s častno kolajno za zvesto službovanje. Ker se ne morem za obile čestitke, koje so mi došle v dan slavnosti, vsakemu posebej zahvaliti, zahvalim se vsem gosp. tovarišem delavcem tem potom najiskrenejše. — **Mihail Ravnik,** tovarniški mojster na Javorniku.

Slovenske gorice. Ko smo zadnjič brali vašo »interpelacijo o pravosodju«, smo že res obupavali, ali se še najde pravica na svetu. Kapun se nam je zdel izgubljen. Tožila sta ga Kotnig in Šantl, huda nemška liberalca, radi žaljenja časti, ker je ta naš vrli odbornik primerno ožigosal njuno pristransko postopanje napram društvu. Iznašel pa se je Judež, naš ud, celo iz Marijine družbe, za 330 srebernikov, ker za samo zvižganje nič ne dobi, metla pa mu nese o počitnicah. Dr. Rozina, liberalni nokrač v Mariboru, je željno poizvedoval, kdo da neki od nas piše v »Našo Moč«! Kaj, da se ne obrne naravnost na vaše uredništvo? V tožbo je vrnil priimek »Naše Moči«, da je »strogo klerikalni list«, menda je to izvedel od rdečih bratcev, katere zastopa v pravih. Škoda, da še nimamo katoliško mislečega odvetnika, ki bi imel srce za nas, da bi nas »iz-

pipal« izdatneje nasprotnikom, ko dr. Pipuž, ljudje se obračajo rajše do Nemcev za pomoč. Neko nedeljo je naš bogatin rohnel v krčmi, da mora zastoj letati radi Žmavca k sodniji, žandarja pa sta se muzala tej molitvici. Zdaj hodi spet Kotnig na Ritiže poizvedovat, kaj je W. v turščici videl, ker pravdanje ga bolj veseli, ko pa pouk v branji. Pa mi mu povemo tu: »Nur Geduld, Jokl!« in »Aufbiks« bomo že izbili, če mu ga Bobnarca ni kos! Kotnig, roke na klop, pa mir! Glej, da dobiš v svojo kaso kaj, da ne bodo ljudje toliko plačevali dr. Rozini za posredovanje pri mariborski posojilnici, kot zadnjič Očkrleca, ki je od naprošenih 500 kron okoli 150 kron morala odšteti! Tudi Šantlu svetujemo, da za letno svojo plačo, ne pa za tri krone dela prošnje za brezobrestna vinogradniška posojila! Čujte te lepe kritike, ne pa svoje oslarije in kozlarije v »Štajercu«, da vidite kdo je lepše oblečen! Včasih ste Šantla zmerjali »brezabecedarja«, zdaj pa kujete z njim tožbe in »banke«, ki pa jo celo »Čebelica« presega v prometu. — Šantl je prigoljufal Kristlov podpis na tožbo, rekši, da mora občina dati kaplanu priporočilo za župnijski izpit... Schaut dir gleich!

SOCIALNO-DEMOKRAŠKI GOLJUFI. — —

Idrija. Na zadnjem shodu je imenoval idrijski Atila vse delavce, ki nismo darovali kronic v njegovo culico, izdajavce delavstva. Nam, ki je nas ta psovka zadela, je pač vseeno, kako nas imenuje en tak salon-socialist, žal nam je le za naše tovariše, ki gredo na tak lim. Toda prišel bo prav gotovo čas, ko nam bodo rekli nasprotni tovariši: »Prav ste imeli, da niste ničesar dali!«

Kako rdeči voditelji znajo porabiti tak »nafehtani«, od delavstva s krvavimi žulji zasluženi denar, nam pojasnjuje, kar se je letos na Laškem pripetilo. Neki nemški list piše o tem: »Ko je v Argenti izbruhnil štrajk, obrnil se je tamošnji odbor na vse laške »sodruge« s prošnjo, »lačne brate« v boju proti zatiralcem podpirati. Denar je kar frčal skupaj. V kratkem času se je nabralo 103.140 lir. Od teh 103.140 lir so dobili štrajkujoči s a m o 66.174 lir; ostanek, namreč 36.966 lir pa so porabili voditelji za pota, hotele in pojedine in en del je bil izposojen na znanje in sorodnike!!! Celo »Avanti«, najradikalnejši socialistični list na Laškem piše k temu: »Komentar k tej dogodbi je brezpotreben«. Gotovo!«

Tovariši, delavci! Ali ni potem škoda vsacega vinarja, ki ga daste v ta namen. Naj vas vendar zgledi zmodre! Mi nismo dali in tudi ne damo vinarja ne; pa naj nas imenuje Hauptkassier Kristan kakor mu drago. Denar, ki ga je Kristan z najgršim terorizmom nabral, je menda naložen v poštno hranilnico. To tudi dá nekaj misliti. Kdor bo v posesti poštnohranilnične knjižice, ga lahko zmanjka eno noč, pa dvigne denar pri tisti pošti, kjer hoče, magari v Pragi, na Dunaju, ali še dalje. Tovariši, odprite vendar oči in izpregledajte! Glede na slanino nam naši rdeči bratci ne dajo nobenega odgovora, dokaz, da je vse resnično, kar je o tem pisala »Naša Moč«. Imamo pa še veliko gradiva glede slanine; vse pride počasi na vrsto. Za danes samo vprašamo naše ljube rdečkarje, zakaj ste ga lani v oktobru, novembru in decembru lahko dajali po 70 kr. kilogram, kar nam izpričujejo »Lohnzetteln«, medtem, ko ga letos, ko je cena nižja od lani, plačujemo čez 80 kr. kilogram?

Idrija. Umevam, zakaj je tako razburjeno ljudstvo na vaju, je rekel Kristan na shodu 28. pretečenega meseca. Skoraj neverjetno je, da se dobi še kakšen človek, ki je tako zloben, kakor je naš dični Kristan; ker gre delavce-tovariše tako nalagati, rekoč: »Poglejte, to so tisti, ki so po prvem septembru vložili neko zahtevo in jo nesli gori, v kateri zahtevajo manj kakor mi.« Iz tega se vidi, da njegove verne ovčice verjamejo vsem lažnjivim besedam, kar jih pride iz ust velemodrega in z zvijačo nadarjenega Ante Kristana. Samo to je pomilovanja vredno, da na shodu še toliko svobode ne pustijo nasprotniku, da bi povedal, kaj je na stvari resnice, ampak se kar vpije: Poglejte izdajalce, in se jih suje. Od nekdanj se je na zborovanjih oziroma shodih obdržala potrpežljivost, da je lahko vsak človek povedal svoje mnenje, a v sedanjem kulturnem času pa tega ni mogoče. Žalostno! Lahko trdim, da je prav imela »Naša Moč«, ker je pisala, da so shodi le Kristanovi, kjer ne dobi besede noben drug, a če jo dobi, potem gorje mu, kakor tisti, ki so se navdihnili Kristanovega samodržstva. Če pa kdo med nami kaj misli in ima kaj izkušnje, in

vé ceniti vrednost dela, tisti je v Kristanovih očeh, oziroma njegovih somišljenikov, pod solncem največji bedak. Lahko trdim, da na shodih te ali one stroke, tega ali onega stanu, ne glede na politično mišljenje, kadar se zbirajo skupaj, popolnoma slečejo politično prepričanje ter se edino razgovarjajo le o svojih interesih, tukaj pri nas pa tega še zdaj ni. To vse vé naš lepi Tonček, zato tako dela, ker to mu dobro nese. Za nas delavce je pa to jako slabo. Torej tovariši! Zdrnite se vendar enkrat iz svojega spanja.

Leše. Koroško. Protiverska zagrizenost. Pred kratkim se je tukaj dogodilo nekaj, kar mora vsakega krščansko mislečega delavca zabosti globoko v srce in kar postavi razmere v našem premogokopu v silno slabo luč. Naš »oberinžener« je dal namreč delavcem »befel«, da morajo tudi na praznik vseh svetnikov in vernih duš delati, kar se dozda nikoli ni zgodilo. Razume se, da je tako povečanje rudarje silno užalilo. Poslali so zato k nadinženerju dva zastopnika, ki sta ga v imenu vseh delavcev prosila, da jih vendar pusti počivati ta dva praznika, na katerih vsak pošten kristjan obiše grobe svojih dragih sorodnikov in moli za njih dušni pokoj. Poslušajte, kako jima odvrne ljubeznivi predstojnik! »Kaj bote klečali in molili na grobeh,« tako pravi, »vsak človek, ko umrje in ga pokopljejo, ni nič drugega, kakor kup prsti. Kaj bote poslušali petje farjev nad grobovi? vsaj je vse to le fibulafabula pijanih duhovnikov (!!), le humbug. Prepričeno je vaši prosti volji, da delate ova dva dneva, ali moja izrecna želja je, da greste v jamo. Sicer bom pa že poskrbel, da se bo delalo tudi na sveti dan, ker takega ne poznam.« Tako govori predstojnik krščanskih delavcev. »Smo imeli že brezverske nadzornike, ali tak brezverec, kakor je ta, pa še ni bil noben,« taka je splošna sodba leških rudarjev. Taki so vaši uradniki, g. grof Henkl! Prepričani smo, da se ne strinjate s takim brezbožnim govorjenjem in da bote kmalu omenjenemu nadinženerju temeljito dali na znanje, kdo da je gospodar leških premogokopov. Da bi bila želja krščanskega grofa, da delajo njegovi rudarji tudi ob rajsvetejših praznikih, si ne moremo misliti. G. nadinžener! pomnite, četudi vi nimate duše, mi jo imamo, če se vi štejete med potomce slavnih prednikov afriških in ameriških pragozdov, kaj nam to mar! Mi smo katoliški kristjani! Mi odločno protestiramo proti temu, da bi se naša najsvetejša čuvstva žalila na tako nesramen način, kakor ste storili vi. Mi hočemo vsaj ob naših največjih praznikih počivati in opraviti svojo krščansko dolžnost in bomo to dosegli tudi brez vaše volje. Mi pojdemo preko vas do naših pravičnih ciljev in če se vi postavljate na glavo. Eden v imenu vseh rudarjev.

Kam?*)

Nova močna ideja, ideja demokratična je prešinila ves svet. Zastoj so se bliskale proti njej sablje. Gromeli so zaman topovi, zastoj so se dajali zakoni, ki naj bi jo uničili. Upori so se poglobili, ljudstvo je uklonilo glavo in se zadovoljilo z majhno drobtinico, a ideja je ostala sveža in krepka in se je po bliskovo širila med ljudmi. In slednjič je prišla tudi k nam. Strla je težke vezi meščanskega liberalizma, ki so vezale in tlačile našega delavca, ki so dajale vso moč kapitalu, a delu nobene vrednosti. Liberalizem je padel. Njega, kot srce oživljajoče ideje ni več, on je le še nekaj, kar je ostalo iz prejšnje dobe, on ne spada več med ljudi, ampak v muzej.

Tako stojimo danes Slovenci, kakor majhna rečica pred svojim izlivom v veletok in se vprašujemo: Kam? Treba je vedeti, kam nas vodi ta nova ideja, ali nas bo privedla kdaj do blagostanja, do zaželenega cilja ali ne. Na to vprašanje je treba vedeti jasen odgovor, da se vemo kam obrniti dokler je še čas. Ko bomo enkrat v strugi, potem nas ne ustavi nobena sila. Tok časa nas bo potegnil seboj, naj si bo tudi v pogubo.

Kaj pa nam nudi demokratizem? Narodni pregovor pravi: Kdor ne dela, naj tudi ne jé. Po načelih liberalizma pa je imel le tisti vso moč, ki je imel denar. Denar, sveta vladar, je veljalo do sedaj. Mrtvi, brezsrčni kapital je sedel na zlatem prestolu in ponižno so se mu klanjali bogati in revni. To hoče demokracija odpraviti. Delu hoče dati zopet veljavo. Moč

*) To lepo razpravo našega novega sotrudnika objavimo neizpremenjeno. Upamo, da bo ugajala. — Ured.

in oblast naj ima tisti, ki dela, in to je ljudstvo. Ljudje so po rojstvu enaki. Po svoji naravi in nič boljši oni, ki se rodi v palači, kakor revno dete, ki je zagledalo beli dan in bedo in tugo v leseni bajtici. Enakost je geslo demokraciji. Lepe besede. Srce ubogega trpina obide radost, ko jih sliši in brž je vneto zanje. In kako bi tudi ne bilo? Saj mu vendar priznavajo pravice, ki mu jih kapital noče dati. Zato pa začne pri takih besedah v trpinu vladati srce in ne razum. Enakost mu doni po ušesih, ne pomisli pa, kako jo doseči, ampak gre slepo za onimi, ki mu znajo bolj na srce govoriti. In ravno tu je treba največ previdnosti.
(Dalje sledi.)

Kamnoseški pomočnik

mlad, dobro izurjen za grobne spomenike se sprejme v delo za eno leto in dalje. Naslov Radoslav Golobič, kipar v Ljutomeru, Štajersko.

Novosti te sezije!

A. Lukić

Ljubljana, Pred škofijo šte. 19

Priporoča svojo novo urejeno veliko zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dame, dečke in deklice po najnižjih cenah.

- Solidna postrežba. -

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo zastonj in franko.

Ustnov-
ljeno let
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
prej g. Jos. Černe. Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Delavke in delavci pozor!

Najcenejše

dežnike in solnčnike
domačega izdelka

priporoča po najnižji ceni in najboljši kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani

Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.

Popravila točno in ceno.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH

Edini zavod

za kemično čiščenje obleke ter zastorjev, barvarija in likanje usnja

na par
Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče

Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufaktorni trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

Špitalske ulice

Ljubljana

Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago

za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

AUSTRO = AMERICANA

TRIEST NEW-YORK

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na
Simona Kmetelca
v Ljubljani Korošijske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene